

**„BARIERY PRAWNE, ADMINISTRACYJNE I ORGANIZACYJNE
WDRAŻANIA KONWENCJI O PRAWACH OSÓB
NIEPEŁNOSPRAWNYCH ORAZ KIERUNKI DZIAŁAŃ
DOTYCZĄCE PRZEZWYCIĘŻANIA TYCH BARIER”**

- RAPORT SYNTETYCZNY

WSTĘP

**OPRACOWANY W RAMACH PROJEKTU
„WDRAŻANIE KONWENCJI O PRAWACH OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH –
WSPÓLNA SPRAWA”**

Warszawa, 28 lutego 2017 r.

Opracowanie powstało w ramach projektu pn. „*Wdrażanie Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych – wspólna sprawa*”, finansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, w ramach Osi Priorytetowej II. Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji, Działania 2.6 Wysoka jakość polityki na rzecz włączenia społecznego i zawodowego osób niepełnosprawnych Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020

Realizatorzy projektu: Polskie Forum Osób Niepełnosprawnych w partnerstwie z Lubelskim Forum Organizacji Osób Niepełnosprawnych – Sejmikiem Wojewódzkim, Warmińsko-Mazurskim Sejmikiem Osób Niepełnosprawnych, Akademią Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej i kancelarią prawną Domański Zakrzewski Palinka Sp. k.

Komitet Sterujący¹:

Bogumiła Dertkowska, Lucyna Jędryczka, Wanda Kociuba, Krzysztof Kosiński (Przewodniczący), Krzysztof Kotyniewicz, Anna Siuta, Ida Szczepocka, Mariola Wolan-Nowakowska, Tomasz Zalaśński.

Rada Programowa:

Anna Iwańczyk, Zdzisława Janiszewska-Nieścioruk, Jakub Kubacki, Krzysztof Kurowski, Agnieszka Lewonowska-Banach, Kajetana Maciejaska-Roczan, Helena Maryjanowska, Paweł Nogacki, Małgorzata Pacholec, Anna Rutz, Rafał Sapuła, Ludwik Węgrzyn, Roman Wieruszewski (Przewodniczący), Emilia Wojdyła, Adam Ziomek.

Opracowanie Raportu syntetycznego:

dr Urszula Tomczyk

Koordynator merytoryczny Projektu:

Dariusz Śledź

Współautorzy:

Opracowania regulacyjne:

Marcin Matczak, Tomasz Zalaśński, Marcin Romanowicz i wsp. - Kancelaria Prawna Domański, Zakrzewski, Palinka Sp. k.

Raporty tematyczne:

Marcin Fiedorowicz, Izabela Grabowska, Kancelaria DZP (Marcin Matczak, Tomasz Zalaśński, Marcin Romanowicz i wsp.), Magdalena Kocejko, Rafał Krenz, Krzysztof Liedel, Zofia Lisiecka, Iwona Raszeja-Ossowska, Beata Rola, Piotr Raźniewski, Bohdan Skrzypczak, Ryszard Szarfenberg, Urszula Tomczyk.

Raporty środowiskowe:

Ilona Bojakowska, Bogdan Bukowiecki, Anna Kowalska-Szymańska, Agnieszka Leszczyńska, Katarzyna Mieszka, Dorota Nowacka, Sebastian Nowacki, Stanisław Olędzki, Eliza Wódkowska, Arkadiusz Wódkowski.

Analizy i Raporty z badań:

Magdalena Arczewska, Biuro Badań i Analiz Statystycznych, Ewa Bogacz-Wojtanowska, Agata Gawska, Jarosław Górniak, Jerzy Kawa, Małgorzata Koziarek, Małgorzata Lendzion, Barbara Marcinkowska, Filip Pazderski, Jolanta Perez-Biały, Piotr Raźniewski, Joanna Szwed, Urszula Tomczyk, Aleksander Waszkielewicz, Agnieszka Wołowicz-Ruszkowska, Monika Zima-Parjaszewska, Michał Żejmis.

Konsultacje eksperckie:

Agata Gawska, Jerzy Kawa, Agnieszka Ruszowska, Aleksander Waszkielewicz, Agnieszka Wołowicz-Ruszkowska, Marek Wysocki, Jacek Zadrozny, Adam Zawisny, Monika Zima-Parjaszewska.

¹ Informujemy, iż nie wszyscy Członkowie KS i RP głosowali za przyjęciem tego Raportu.

WSTĘP

Niniejszy Raport syntetyczny pt.: *"Bariery prawne, administracyjne i organizacyjne wdrażania Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych oraz kierunki działań dotyczących przewyższania tych barier"* został przygotowany w ramach projektu „Wdrażanie Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych – wspólna sprawa”. Projekt ten został wybrany do realizacji w wyniku konkursu „Identyfikacja barier prawnych, administracyjnych i organizacyjnych we wdrażaniu Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych oraz formułowanie rekomendacji zmian w zakresie dostosowania polityk publicznych do postanowień przedmiotowej Konwencji ONZ” przeprowadzonego w 2015 r. w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014 – 2020 (Oś Priorytetowa II. *Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji, Działanie 2.6 Wysoka jakość polityki na rzecz włączenia społecznego i zawodowego osób niepełnosprawnych*). Projekt rozpoczął się 1 marca 2016 r. i będzie realizowany do końca lutego 2018 r. Projekt jest finansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

W Regulaminie konkursu sformułowano wymóg przygotowania przez realizatorów projektu dwóch raportów. W pierwszym roku realizacji projektu powstał niniejszy raport zawierający zidentyfikowane bariery prawne, administracyjne i organizacyjne wdrażania Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych oraz kierunki działań dotyczących przewyższania tych barier. Zgodnie z Regulaminem konkursu:

- ✓ raport objął analizę dokumentów zastanych (m.in. aktów prawnych, strategii oraz programów rządowych i samorządowych, a także raportów z dotychczas przeprowadzanych analiz w przedmiotowym zakresie) oraz przeprowadzenie panelu ekspertów w trakcie którego eksperci zewnętrzni niebędący członkami/członkiniami zespołu projektowego, poddali ocenie wnioski płynące z analizy oraz odnieśli się do zaproponowanych kierunków działań (trzy sesje Panelu odbyły się w styczniu 2017 r.),
- ✓ raport zawiera analizę faktycznej sytuacji osób niepełnosprawnych w powiązaniu z funkcjonowaniem szeroko rozumianego aparatu publicznego,
- ✓ opracowany w ramach projektu raport przedstawia istniejące bariery utrudniające pełne uczestnictwo osób niepełnosprawnych w funkcjonowaniu społecznym, w kontekście realizacji praw wynikających z Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych. W raporcie są powiązane, zidentyfikowane podczas analizy, bariery z konkretnymi rozwiązaniami o charakterze prawnym, organizacyjnym i administracyjnym oraz zaproponowane pożądane kierunki zmian.

Wyniki i wnioski zawarte w przygotowanym w ciągu pierwszych 12 miesięcy raporcie stanowią będą podstawę dla opracowania, w kolejnym roku realizacji projektu, zbioru rekomendacji do zmian w zakresie dostosowania polityk publicznych do postanowień Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych

Niniejszy Raport syntetyczny, obejmuje następujące cztery rozdziały:

Część I. Priorytety strategiczne procesu wdrażania KPON w Polsce.

„Priorytety strategiczne procesu wdrażania KPON w Polsce” stanowią realizację zalecenia Komitetu ds. Praw Osób Niepełnosprawnych ONZ, aby proces doprowadzania krajowych przepisów, polityk i praktyk do stanu zgodnego z KPON odbywał się na podstawie – przygotowanego w trakcie debaty publicznej i z udziałem osób niepełnosprawnych – dokumentu programowego. Trafność tej rekomendacji potwierdzają doświadczenia krajów odnoszących sukcesy we wdrażaniu KPON. Przyjmowane programy wdrażania KPON przyczyniają się do uzyskania przez proces implementacji

Konwencji kompleksowego i spójnego charakteru oraz umożliwiają racjonalną alokację czasu i środków przeznaczonych na wdrażanie KPON. Tłem dla „Priorytetów strategicznych (...)” są krajowe i europejskie dokumenty strategiczne, w tym program „Europa 2020”. „Priorytety strategiczne procesu wdrażania KPON w Polsce” uwzględniają postulaty formułowane przez poszczególne środowiska osób niepełnosprawnych oraz środowiska eksperckie dotyczące poprawy sytuacji osób niepełnosprawnych oraz ograniczania barier występujących we wdrażaniu Konwencji. Dokument ten uwzględnia również perspektywę zrównoważonego rozwoju społecznego oraz tzw. rozwoju włączającego osoby niepełnosprawne (*disability inclusion development*).

Część II. Bariery występujące w obszarach wdrażania KPON oraz kierunki działań służące ich eliminacji – synteza raportów tematycznych.

Opracowanie rozdziału zawierającego zidentyfikowane bariery prawne, administracyjne, organizacyjne wdrażania KPON oraz nakreślającego kierunki działań do zmian w zakresie dostosowania polityk publicznych do postanowień Konwencji stanowi produkt wymagany przez Regulamin konkursu w pierwszym roku realizacji projektu. Rozdział został przygotowany na podstawie raportów tematycznych oraz wykonanych w ramach projektu opracowań analitycznych i badań socjologicznych.

Część III. Problemy wdrażania KPON z perspektywy osób niepełnosprawnych, propozycje ich rozwiązania - synteza raportów środowiskowych.

Część trzecia raportu syntetycznego stanowi syntezę przygotowanych w ramach projektu raportów środowiskowych. Przedstawia sytuację tych środowisk oraz formułowane przez nie, z perspektywy własnych potrzeb i interesów, postulaty dotyczące wdrażania KPON. Raporty środowiskowe opracowane zostały dla dziesięciu środowisk: osób z niepełnosprawnością ruchową; wzrokową; słuchową; dla osób z niepełnosprawnością wzrokową i słuchową; osób z niepełnosprawnością intelektualną; osób doświadczających problemów zdrowia psychicznego; osób z całościowymi zaburzeniami rozwojowymi; osób z niesprawnością spowodowaną zaburzeniami i urazami neurologicznymi; osób z niepełnosprawnością spowodowaną chorobami przewlekłymi oraz osób z niepełnosprawnością sprzężoną i wymagającą wysokiego poziomu wsparcia. W opracowaniu raportów środowiskowych, a tym samym w trzeciej części Raportu syntetycznego, wykorzystane zostały wyniki przeprowadzonych w ramach projektu badań socjologicznych oraz ustalenia z przygotowanych opracowań analitycznych.

Część IV. Plan działań dla polityk publicznych i ich koordynacji zapewniającej komplementarność i spójność polityk w procesie wdrażania Konwencji.

Część czwarta Raportu syntetycznego poświęcona została sformułowaniu wniosków dotyczących pożądanego kierunku działań służących eliminacji barier we wdrażaniu Konwencji, które występują w poszczególnych obszarach jej implementacji, a także zaadresowaniu tych działań do 24 polityk publicznych, z uwzględnieniem prawnego, administracyjnego oraz organizacyjnego aspektu tych działań. „Plan działań...” stanowić będzie punkt wyjścia dla zrealizowania drugiego zadania projektowego, którym jest sformułowanie rekomendacji zmian w zakresie dostosowania polityk publicznych do postanowień Konwencji ONZ.